

VITA MARINA

Zeebiologische documentatie

Versijnt maandelijks

27e jaargang nr. 10 - oktober 1977

INHOUD: 8 bladzijden

TWEEKLEPPIGEN pag. 149-152

FOSSIELEN pag. 51-52

VARIA MARITIMA pag. 353-354

HULPVAARDIG KORAAAL

Op het koraalrif leeft een zgn. kalkwalletje, dat dank zij de hulpvaardigheid van het levende koraal een prachtige woning krijgt. Het is wel een woning waaruit het krabbetje nooit zal kunnen ontsnappen.

In het beginstadium zoekt een vrouwelijk exemplaar een geschikte plaats op een koraaltak uit. Om tot nu toe onnaspeurlijke redenen wordt de koraaldiertjeskolonie gestimuleerd rond het krabbetje een komvormig nestje te bouwen. Het omhulsel wordt in de loop der tijd steeds groter en groeit tenslotte boven de krab geheel dicht. Slechts kleine poriën stellen de krab in staat wat contact te houden met de buitenwereld. Door kieuwbewegingen worden steeds vers zeewater en plankton via de openingen in de wand binnen de kalkstenen kamer gebracht.

De openingen zijn toch nog zo groot dat de minuscule kleine mannetjes in de voortplantingstijd de wijfjes kunnen bereiken. De mannetjes leven vrij op de buitenkant van het koraal. Na het uitkomen van de eieren gaan de krabbenlarven met de waterstroom door de poriën mee naar buiten.

Of het koraal van deze inwoning enig voordeel zou hebben, is niet duidelijk. We zouden dit dus een vorm van commensalisme mogen noemen. Ook in de plantenwereld zijn voorbeelden aan te wijzen, dat een plant in dit geval b.v. de eik-galletjes (celwoekeringen) maakt rond het eitje en later het larfje van

galwespsorten. De galletjes bieden een prachtige bescherming voor een diersoort, die er in dit geval een gedaantewisseling in doormaakt.

HOOFDPIJN EN SLAKKEN

Ik denk dat iedereen het wel met mij eens zal zijn, als ik beweer dat we momenteel in een wereld leven die je nog wel eens hoofdpijn bezorgt. Spanningen van alle dag, onvrede met je werk, huilende baby's die je uit je slaap houden. Kortom vele oorzaken om hoofdpijn te krijgen. Mocht in zulke gevallen een aspirientje niet meer helpen, wel ga dan bij Plinius te raden. Deze wijsgeer uit de oudheid doet u een wondermiddel aan de hand. Een middel dat kan wedijveren met dat gemaakt van schedelbeenderen van een gier of van de hersenen van een kraai of een uil. Men make een pleister van naakt slakken, waarvan de kop afgesneden is. Deze pleister wordt op het voorhoofd gelegd en de pijn zal verdwijnen. Jammer van de opgeofferde slakken, maar hoofdpijn is ook niet alles. In ieder geval kunnen we uit afgesneden koppetjes nog de radula's prepareren.

EXPOSITIE SCHELLEN UIT MEXICO HAD AFTREK

De schelpenverkoopdag en tevens de expositie 'Schellen uit Mexico', gehouden op 8 oktober j.l. in het Zeebiologisch Museum te Den Haag zijn weer een groot succes geworden. Een honderdvijftig bezoekers uit alle delen van de ons land vonden de weg naar Den Haag en genoten van de vele fraaie soorten waaruit de bezoekers hun keus konden maken.

Ook de expositie op de eerste etage, waar de resultaten van mijn laatste verzamelreis naar Bahia California Mexico, te bezichtigen waren, genoot veel belangstelling. Nu bijna alle vondsten gedetermineerd zijn, blijkt dat ruim

500 species aan de collectie zijn toegevoegd. Wij dachten dat dit een fraaie aanwinst voor het museum is.

Aangezien wij het aantrekkelijk achten dat alle bezoekers van het museum van deze soortenrijke expositie kunnen kennis nemen en genieten, hebben wij de expositie naar de begane grond laten verhuizen. In één van de vitrines is een kaart van het bezochte gebied te zien, waarop de verschillende locaties waar door ons verzameld werd zijn aangegeven. Wij stellen ons voor de expositie tot nader order te verlengen. Misschien voor u een tip om de komende tijd toch nog maar eens naar het museum te komen.

Tenslotte kan vermeld worden dat de gelukkige winnaar van de schelpenverloting is geworden de heer L.F. Seijdel uit Rijswijk. De prachtige *Oliva porphyria* pronkt stellig op een mooi plaatsje in zijn collectie.

B.E.

LEDERSCHILD PAD BEDREIGD

De lederschildpad, *Dermochelys coriacea* (L.), direct herkenbaar aan zijn naar achteren taps toelopend schild met in de lengterichting 7 kielvormige richels, is een bewoner van de warmere zeeën. Dit zeereptiel legt vele duizenden kilometers af. Exemplaren, die aan de Maleisische kust werden gemerkt, trof men later aan bij Japan en de Filippijnen. Maar hoezeer de lederschildpad ook rondzwervt, om eieren te leggen komen de wijfjes steeds

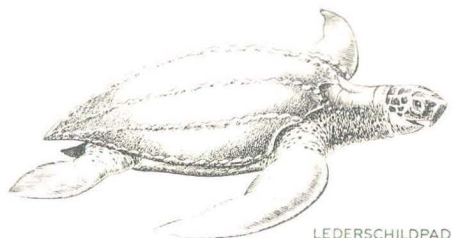
weer terug naar bepaalde stranden. Zij graven een kuil, leggen de eieren daarin, bedekken deze met zand en de tropische warmte doet de rest. Één zo'n plaats is gelegen op ongeveer 240 km ten noordoosten van de hoofdstad Koala Loempoer aan de Golf van Siam bij Rantaoe Abang. Op een aldaar gelegen ongeveer 18 km lang zandstrand komen jaarlijks tussen juni en september de lederschildpadden hun eieren leggen.

Veel van de eieren worden door de plaatselijke bevolking weggehaald. Dat draagt niet bij tot de instandhouding van de soort. Het Wereldnatuurfonds heeft de lederschildpad op de lijst van bedreigde soorten gezet, hoewel niet bekend is hoeveel exemplaren er nog zijn. Met steun van dit fonds heeft de Maleisische regering een broedprogramma opgezet. Dat geschiedde ongeveer 5 jaar geleden en sindsdien zijn meer dan 630.000 eieren verzameld en 329.000 jonge dieren in zee losgelaten. De verzamelde eieren worden in een broedplaats in het strand begraven. De broedtijd is 55 dagen. Het ligt in de bedoeling in Rantaoe Abang een nieuw laboratorium te bouwen om het broedprogramma nog verder te verbeteren. Ook hiervoor biedt het WNF steun.

(Parool)

PALING MET FIJNE NEUS

De reukzin bij vissen - vooral bij palingen en zalmen - grenst aan het ongelooflijke. Van deze twee vissoorten is bekend, dat zij het gebied waar zij zullen gaan kuitschieten, reeds op honderden kilometers afstand kunnen peilen. De verschillen in samenstelling van het water worden-zelfs als het gaat om verschillen in de hoeveelheid van een bepaald mineraal - exact waargenomen. De paling is in staat om de stof Bèta-phenylaethylalkohol in een verdunning van 1:28 570 000 000 000 000 000 nog te ruiken. Dit betekent dat deze kampioenruiker zelfs één enkel molecuul van een bepaalde stof kan waarnemen.

(Tekening Pandanieuws)

LEDERSCHILD PAD